View the original article

فراتر از خبر

فرستادهٔ ویژهٔ اتحادیهٔ اروپا: هیچ برنامه‌ای برای عادی‌سازی روابط با طالبان نداریم

مصطفی سرور

۰۴/آذر/۱۴۰۵

پرچم‌های اتحادیهٔ اروپا در مقابل مقر کمیسیون اروپا در بروکسل

توماس فرِلسِن، دیپلمات دانمارکی، در اکتبر ۲۰۲۶ (مهرماه ۱۴۰۵) مسئولیت جدید خود را، به عنوان فرستادهٔ ویژهٔ اتحادیهٔ اروپا در امور افغانستان آغاز کرد. به‌همین مناسبت، مصطفی سرور، از سردبیران ارشد رادیو آزادی، بخش افغانستان در رادیو اروپای آزاد/ رادیو آزادی با او درباره حدود تعامل با طالبان، بازگشت مهاجران افغان از کشورهای عضو اتحادیه اروپا، و تهدیدهای تروریستی که همچنان از خاک افغانستان سرچشمه می‌گیرند، گفت‌وگو کرده است.

رادیو آزادی: تیرماه گذشته، هیئتی از طالبان در بروکسل حضور داشت تا درباره اخراج مهاجران افغان گفت‌وگو کند. چگونه می‌توان با طالبان مذاکره کرد، در حالی که محدودیت‌ها علیه زنان در داخل افغانستان همچنان رو به وخامت است؟

توماس فرلسن: در خصوص وضعیت زنان در افغانستان، معتقدم که اتحادیهٔ اروپا در سطح چندجانبه کارنامهٔ بسیار خوبی دارد. احتمالاً می‌دانید که اتحادیهٔ اروپا مسئولیت تدوین قطعنامه‌های حقوق بشری مربوط به افغانستان را بر عهده دارد؛ از جمله قطعنامه‌ای که سال گذشته به تصویب رسید و منجر به ایجاد یک «سازوکار مستقل تحقیقاتی» شد. در سطح دوجانبه هم، وضعیت زنان و دختران در افغانستان برای ما اولویت اصلی محسوب می‌شود. این نخستین موضوعی بود که اخیراً در سفرم به کابل و در گفت‌وگو با مقام‌های حاکم طالبان مطرح کردم.

دیدار توماس فرلسن، فرستادهٔ ویژهٔ اتحادیهٔ اروپا با سراج‌الدین حقانی، وزیر داخلهٔ حکومت طالبان در کابل در روز بیستم مهرماه ۱۴۰۵

در نگاهی کلان‌تر، اتحادیهٔ اروپا از سال ۲۰۲۱ (پنج سال پیش) حضور هیئت خود در افغانستان را حفظ کرده و همچنان سطح بالایی از کمک‌ها را برای مردم افغانستان ارائه می‌دهد. در این مدت، بیش از دو میلیارد یورو، معادل دو میلیارد و ۲۰۰ میلیون دلار، کمک به مردم افغانستان اختصاص یافته است. تمامی این اقدامات هم بر اساس این اصل صورت می‌گیرد: «توسط زنان، برای زنان».

اما واقعیت این است که اتحادیهٔ اروپا در تیرماه میزبان طالبان بود؛ موضوعی که با انتقاد گروه‌های مختلف، از جمله فعالان افغان مواجه شد. اتحادیهٔ اروپا چگونه می‌تواند از همکاری در زمینهٔ مهاجرت بهره ببرد، بدون آن‌که به طالبان، اختیار بی‌قید و شرط بدهد؟

چارچوب کلی ما برای تعامل با افغانستان، امکان همکاری‌های فنی و عملیاتی را فراهم می‌کند. نشست تیرماه هم باید در همین راستا دیده شود. برخی از کشورهای عضو اتحادیه از همکاران ما در کمیسیون اروپا خواستند تا زمینهٔ گفت‌وگو با مقام‌های طالبان را فراهم کنند؛ به همین دلیل این نشست در بروکسل برگزار شد. هدف اصلی، تضمین یک رویکرد منسجم اروپایی در قبال بازگرداندن مهاجران افغان و رسیدگی به جنبه‌های اجرایی فرایند پذیرش مجدد آن‌ها بود. همان‌طور که می‌دانید، بحث بازگرداندن افراد، مربوط به مهاجرانی است که به‌دلیل ارتکاب جرایم سنگین کیفری مجرم شناخته شده‌اند؛ موضوعی که برای تعدادی از کشورهای عضو اتحادیهٔ اروپا به یک مسئلهٔ جدی تبدیل شده است. البته بدیهی است که هرگونه تصمیم برای بازگرداندن افراد، باید کاملاً منطبق با قوانین اتحادیهٔ اروپا و حقوق بین‌الملل باشد.

اعتراض یک فعال سازمان «عفو بین‌الملل» در مقابل مقر کمیسیون اروپا در بروکسل، به حضور هیئت طالبان، با پلاکاردی که شعار مخالفت با توافق با طالبان، روی آن نوشته شده است. دوم تیرماه ۱۴۰۵

همان‌طور که اشاره کردم، این موضوع مشخصاً مربوط به افرادی است که تهدیدی امنیتی محسوب می‌شوند یا مرتکب جرایم سنگین شده‌اند. با این حال، تصمیم‌گیری در مورد هر فرد بر عهده کشورهای عضو اتحادیه است؛ چرا که این امر در حیطهٔ اختیارات خودِ کشورها قرار دارد. نشست ماه ژوئن یا تیرماه، صرفاً راهکاری برای تسهیل ارتباطات در سطح فنی با مقامات طالبان بود. باید تأکید کنم که در حال حاضر، این مسئله هیچ تغییری در وضعیت موجود ایجاد نمی‌کند. هیچ برنامه‌ای برای عادی‌سازی روابط اتحادیهٔ اروپا با طالبان وجود ندارد و این اقدام به هیچ وجه به معنای به رسمیت شناختن یا مشروعیت بخشیدن به حکومت طالبان نیست. تأکید بر این نکته بسیار حائز اهمیت است.

اما می‌دانید که آلمان به مقامات طالبان اجازه داده که در آن کشور دفاتر دیپلماتیک ایجاد کنند و طبق گزارش‌ها، فرانسه هم قصد مشابهی دارد. آیا اتحادیه اروپا به تدریج در حال اعطای نوعی «مشروعیت» به طالبان نیست؟

خیر، از دیدگاه ما چنین نیست. هیچ ارتباطی میان «به رسمیت شناختن» و داشتنِ همکاری‌های فنی در زمینه پذیرش مجدد مهاجران در افغانستان وجود ندارد. مطلقاً هیچ قدمی به سمت عادی‌سازی روابط یا به رسمیت شناختن حکومت طالبان برداشته نشده است. این دو موضوع هیچ ربطی به یکدیگر ندارند و در گفت‌وگوهای مربوط به پذیرش مجدد مهاجران، اصلاً چنین مسائلی مطرح نمی‌شود.

شهریورماه ۱۴۰۴، به‌دستور دادگاه برلین ۴۵ شهروند افغان که از حکومت طالبان فرار کرده و مدت‌ها در پاکستان معطل شده بودند، مجوز ورود به آلمان را به‌دست آوردند. این گروه، بخش کوچکی از بیش از ۲۰۰۰ شهروند افغانستان بودند که در پاکستان در بلاتکلیفی به‌سر می‌بردند.

اگر همچنان بر موضوع بازگرداندن مهاجران متمرکز بمانیم، کارشناسان سازمان ملل هشدار داده‌اند که بازگرداندن افغان‌ها در واقع آن‌ها را در معرض خطرات جدی قرار می‌دهد. پاسخ شما به این مسئله چیست؟

ما البته از نظرات کارشناسان حقوق بشر سازمان ملل آگاه هستیم و همان‌طور که پیش‌تر گفتم، کشورهای عضو اتحادیهٔ اروپا ملزم به رعایت قوانین بین‌المللی هستند و بازگرداندن افراد باید کاملاً منطبق با حقوق بنیادین، از جمله اصل «عدم بازگرداندن» باشد. این اصل، دولت‌ها را از بازگرداندن یک فرد به کشور یا سرزمینی که در آن با خطر واقعی مواجه است، منع می‌کند. بنابراین، ما در این زمینه مشکلی نمی‌بینیم.

از نظر تعداد احتمالی، آیا می‌دانیم چه تعداد از اتباع افغانستان قرار است از اتحادیهٔ اروپا اخراج شوند؟ مثلاً صدها نفر یا هزاران نفر؟

خیر، نمی‌توانم رقم دقیقی به شما بدهم. تا آنجا که من اطلاع دارم، این تعداد بسیار محدود است. اما در حال حاضر در جایگاهی نیستم که بتوانم آمار مشخصی ارائه دهم. با این حال، صحبت از تعداد بسیار بسیار محدودی است.

همان‌طور که می‌دانید، دفتر مقابله با مواد مخدر و جرایم سازمان ملل متحد (UNODC) اعلام کرده است که تولید تریاک در افغانستانِ تحت حاکمیت طالبان، در سال جاری پنج برابر شده است. شما تا چه حد نگران هستید و چگونه قصد دارید به کشاورزان افغان کمک کنید تا راه‌های جایگزینی برای امرار معاش پیدا کنند؟

یک کشاورز افغان در حال گرفتن شیرهٔ تریاک از غوزهٔ خشخاش در فیض‌آباد بدخشان. عکس مربوط به اردیبهشت‌ماه ۱۴۰۲

بله، ما گزارش دفتر مقابله با مواد مخدر و جرایم سازمان ملل متحد را دیده‌ایم و طبیعتاً بسیار نگران هستیم. نکتهٔ مثبتی که در چند سال گذشته رخ داد، این بود که ممنوعیت کشت خشخاش، دست‌کم در ابتدا، بخش بزرگی از تولید مواد مخدر را متوقف کرد. اما اکنون این روند تا حدی معکوس شده است و ما قطعاً بابت آن بسیار نگرانیم؛ البته نه فقط ما، بلکه به‌ویژه کشورهای همسایه نیز نگران هستند. از این رو، ما در این خصوص همکاری نزدیکی با شرکای خود در منطقه داریم. این وضعیت در واقع نشان می‌دهد که صرفِ وجودِ ممنوعیت، به تنهایی کافی نیست. مشکل اینجاست که کشاورزان بسیاری وجود دارند که برای تأمین معیشت خانواده‌هایشان، نیازمند گزینه‌های جایگزین هستند. و ما، به عنوان اتحادیه اروپا، تاکنون مشارکت بسیار گسترده‌ای در برنامه‌های معیشتی افغان‌ها داشته‌ایم.

این امر همچنین مستلزم آن است که مقامات حکومت فعلی، سازمان‌دهی لازم را انجام دهند و اطمینان حاصل کنند که منابع کافی در اختیار مردمِ ساکن در آن مناطق قرار می‌گیرد؛ کسانی که ناچارند به دنبال راه معیشتی جایگزینی باشند. بنابراین، اکنون که حکومت طالبان اداره کشور را در دست دارد، باید نشان دهد که توانایی حکمرانی و تضمین رفاه و آسایش مردم را هم دارد.

و در پایان، بیایید درباره تهدیدهای امنیتی صحبت کنیم که یکی از نگرانی‌های عمده اتحادیهٔ اروپا محسوب می‌شود. با توجه به این‌که گروه شبه‌نظامی «داعش شاخه خراسان» ظاهراً همچنان فعال است، اتحادیه اروپا چگونه تهدیدهای احتمالیِ برخاسته از افغانستانِ تحت حاکمیت طالبان را رصد و مدیریت می‌کند؟

بیشتر در این باره:

یک افغان متهم به حمایت از گروه داعش خراسان در آمریکا بازداشت شد

این موضوع یکی از نگرانی‌های کلیدی اتحادیه اروپا است. مبارزه با تروریسم، با هدف حصول اطمینان از این‌که افغانستان به پناهگاهی برای گروه‌های تروریستی تبدیل نشود، در زمرهٔ سه اولویت اصلی ما قرار دارد. طالبان هم به این مسئله متعهد شده است. بنابراین، ما طبیعتاً بسیار نگران هستیم. ما همچنین هیئتی در محل داریم که این وضعیت را از نزدیک دنبال می‌کند. علاوه بر این، ما تا حد زیادی به گزارش‌های سازمان ملل متحد متکی هستیم؛ چرا که آن‌ها تخصص لازم در این زمینه را دارند. ما همچنین آخرین گزارش تیم نظارت بر تحریم‌های سازمان ملل متحد را که شهریورماه گذشته منتشر شد، بررسی کردیم. البته باید اذعان کرد که طالبان هم اقدامات قابل‌توجهی علیه «شاخه خراسان دولت اسلامی» انجام داده است، زیرا این گروه دشمنِ خودِ طالبان هم محسوب می‌شود.

بر اساس اطلاعاتی که به دست ما می‌رسد، به نظر می‌رسد که «شاخه خراسان دولت اسلامی یا داعش» همچنان قادر به فعالیت است. این موضوع برای ما نگرانی بسیار بزرگی است و شرکای ما در منطقه هم نسبت به آن نگران هستند. از همین رو، ما به‌طور مرتب با شرکای خود در آسیای مرکزی و سایر مناطق دربارهٔ این موضوع تبادل اطلاعات می‌کنیم. اما مسئله تنها به «شاخه خراسان دولت اسلامی» محدود نمی‌شود. ما شاهد صدور بیانیه‌هایی از سوی چین و دیگر کشورها دربارهٔ فعالیت گروه‌های تروریستی متعدد در افغانستان بوده‌ایم؛ و این واقعاً یک نگرانی اساسی است.

بخش عمده‌ای از این وضعیت ناشی از نیازهای مبرم مردمی است که اگر معیشت‌شان در وضعیت مناسبی نباشد، به‌راحتی ممکن است جذب گروه‌های تروریستی شوند. همچنین، ما به‌وضوح نگران تنش‌های میان افغانستان و پاکستان و بی‌ثباتی در مناطق مرزی هستیم؛ وضعیتی که می‌تواند به ایجاد مناطقی منجر شود که گروه‌های تروریستی در آنجا آزادی عمل بیشتری داشته باشند. از این رو، ما از کشورهایی که پیشنهاد میانجی‌گری برای یافتن راهکاری مناسب جهت بهبود روابط میان این دو کشور را داده‌اند، حمایت می‌کنیم.

این مطلب بخشی از:

جهان | بایگانی | فراتر از خبر | گزیده‌هایی از رادیو آزادی

© ۲۰۲۶ تمام حقوق این وب‌سایت، بر اساس مقررات کپی‌رایت، برای رادیو فردا محفوظ است.